

Klimat- och näringslivsdepartementet

Förslag till förordning om elstöd till företag

1. Sammanfattning

I denna promemoria redovisas bedömningar om hur en ordning för stöd till juridiska personer och enskilda näringsidkare för att mildra effekterna av höga elpriser kan utformas.

2. Bakgrund

Energipriserna i Europa har till följd av den ekonomiska återhämtningen efter pandemin och därefter den ryska invasionen av Ukraina stigit till exceptionellt höga nivåer. Regeringen aviserade därför i budgetpropositionen för 2023 (prop. 2022/23:1 utg.omr. 21 avsnitt 2.8) att ett elstöd finansierat av intäkter från överbelastning i elnätet (s.k. flaskhalsintäkter) hos Affärsverket svenska kraftnät (nedan Svenska kraftnät) ska återföras till elkonsumenterna.

Regeringen gav den 18 augusti 2022 Svenska kraftnät i uppdrag att ansöka om att få använda flaskhalsintäkter för att finansiera nödgärder som på kort sikt kan komma konsumenterna och företagen till del. Svenska kraftnät ansökte den 27 oktober 2022 hos Energimarknadsinspektionen om att få använda flaskhalsintäkterna för att finansiera ett stöd till elanvändarna i form av en engångsutbetalning. Den 16 november 2022 godkände Energimarknadsinspektionen delvis Svenska kraftnäts ansökan. Den 22 december 2022 beslutade regeringen förordningen (2022:1872) om elstöd till konsumenterna för oktober 2021–september 2022. För företagen behövdes dock utformningen av stödet revideras för att försäkra förenlighet med EU:s statsstödsregelverk. Samma dag gav därför regeringen Svenska kraftnät i uppdrag att ansöka hos Energimarknadsinspektionen om ett stöd för

näringsidkare och juridiska personer. Svenska kraftnät ansökte den 4 januari 2023 och ansökan godkändes av Energimarknadsinspektionen den 11 januari 2023.

3. Införande av ett elstöd till företag

3.1 Stödets huvudsakliga utformning

Förslaget till förordning om elstöd till företag innebär att ett företag, definierat som en juridisk person eller näringsidkare, efter ansökan kan ha rätt till stöd. Att stödet lämnas till juridiska personer innebär att det kan bli aktuellt både för företag och organisationer, exempelvis stiftelser, föreningar och registrerade trossamfund. Även kommuner och regioner omfattas. Nedan används dock begreppet ”företag” för alla typer av sökande. Företaget behöver även vara elslutkund, dvs. vara ett företag vars köp av el avser eget bruk. Svenska kraftnät får använda flaskhalsintäkter till att finansiera elstödet samt den handläggande myndighetens administration av detta.

Stödet utgår baserat på de uttagspunkter som företaget som är elslutkund innehar. För rätt till stöd behöver

- företaget ha rätt att ta ut el i uttagspunkten enligt ett avtal med ett nätföretag den 17 november 2022,
- uttagspunkten finnas i något av de två sydligaste elområdena (elområde 3 och 4),
- el ha tagits ut för förbrukning i uttagspunkten någon gång under oktober 2021–september 2022, och
- eluttaget inte berättiga till elstöd enligt förordningen om elstöd till konsumenter för oktober 2021–september 2022.

Elslutkunden definieras, som nämnts ovan, som ett företag vars köp av el avser eget bruk. Det innebär dock inte att företaget måste ha konsumerat elen. Om företagets verksamhet består i att tillhandahålla lokaler med el till hyresgäster eller motsvarande anses den el som behövs för tillhandahållandet vara använd för ”eget bruk” även om den i slutändan konsumeras av

hyresgästen. Så kan bli fallet för exempelvis fastighetsbolag, samfällighetsföreningar, bostadsföretag, andelshus eller hyreshus.

Elstödet lämnas för framtida elkostnader. Beräkningen av stödets storlek utgår dock av praktiska skäl från mängden el som har tagits ut för förbrukning under oktober 2021–september 2022. Stöd lämnas med

- 79 öre per kilowattimme för en uttagspunkt som finns i det sydligaste elområdet (elområde 4), och
- 50 öre per kilowattimme för övriga uttagspunkter (elområde 3).

EU:s statsstödsregelverk innebär att stöd enligt förordningen (2022:1363) om statligt stöd för ökade bränslekostnader för yrkesfiskare och enligt förordningen (2022:1365) om statligt stöd för ökade kostnader inom jordbrukssektorn ska avräknas. Då stödet inte är utformat med syftet att täcka de kostnader som ett företag haft under perioden oktober 2021–september 2022 utan i stället använder förbrukningen under denna period som ett underlag för beräkning av stödets storlek, behöver inga andra statliga stöd avräknas.

Kravet att en sökande behöver ha haft rätt att ta ut el i uttagspunkten enligt ett avtal med ett nätföretag den 17 november 2022 skulle kunna orsaka vissa icke önskvärda effekter. Stödets syfte är att ge företag ett stöd för framtida elkostnader där stödnivån baseras på den bakåtblickande förbrukningen. Det föreslås därför att vid exempelvis en fusion övergår rätten till stöd till det övertagande företaget. För det fall en fysisk person som är enskild näringsidkare avlider innan beslut om stöd fattats, övergår rätten på motsvarande sätt till dödsboet. Det är dock endast dödsbon efter enskilda näringsidkare som omfattas av elstödet till företag. Övriga dödsbon omfattas av elstöd enligt förordningen om elstöd till konsumenter för oktober 2021–september 2022.

De höga elpriserna slår brett mot företag i framför allt elprisområde 3 och 4 och därför bör så många företag som möjligt i dessa elområden få del av stödet. Samtidigt föreslås vissa ytterligare krav för att ett företag ska få ta del av stödet:

- Den stödberättigade behöver vara godkänd för F-skatt alternativt uppfylla samma krav som för F-skatt om godkännande inte finns.

Detta gäller dock inte för sådana stiftelser, föreningar eller registrerade trossamfund som undantas från skattskyldighet enligt 7 kap. 3 § inkomstskattelagen (1999:1229), privatbostadsföretag enligt 2 kap. 17 § inkomstskattelagen, dödsbon och samfällighetsföreningar.

- Den stödberättigade får inte vid beslutstillfället ha statliga skulder hos Kronofogdemyndigheten som handläggs som allmänt mål enligt 1 kap. 6 § utsökningsbalken.

Därutöver finns i EU:s statsstödsregelverk vissa krav på begränsningar. Bland annat får ett företag som är föremål för betalningskrav på grund av beslut av Europeiska kommissionen (nedan kommissionen) som förklarar ett stöd från svensk stödgivare olagligt och oförenligt med den inre marknaden inte ges stöd. Stöd får inte heller lämnas till ett företag om företaget eller en fysisk person som äger eller kontrollerar företaget omfattas av sanktioner antagna av EU med anledning av Rysslands angrepp mot Ukraina. Därutöver får stöd inte heller lämnas till kreditinstitut och värdepappersbolag som avses i 1 kap. 1 § lagen (2015:1016) om resolution. Samtliga krav ska, om inte annat anges i förordningen, vara uppfyllda vid beslutstillfället. Stödet ska anmälas till kommissionen och kan komma att justeras för att säkerställa ett godkännande

3.2 Handläggande myndighet

I förordningen föreslås att Skatteverket ska vara handläggande myndighet för elstödet till företag. Det kan förutses att det kommer att vara ett mycket stort antal företag som kommer att vilja utnyttja elstödet. Det är dessutom fråga om mycket stora belopp som kan komma att betalas ut. För att säkerställa en effektiv, snabb och rättssäker handläggning av ansökningarna om stöd bör den handläggande myndigheten ha vana att handlägga ett stort antal ärenden på kort tid. Skatteverket är den myndighet som har bäst förutsättningar att klara av denna uppgift på den korta tid som står till buds. Trots att hantering av stöd till företag inte har någon naturlig koppling till Skatteverkets verksamheter föreslås därför att ärenden om elstöd för företag ska handläggas av Skatteverket. I promemorian Vissa förfarandefrågor för elstöd till företag föreslås bl.a. en ny lag, lagen om förfarande för elstöd till företag, som innehåller ytterligare bestämmelser om Skatteverkets handläggning.

3.3 Ansökningsförfarande

Ansökan om stöd föreslås kunna göras tidigast den 30 maj 2023 och ha kommit in till Skatteverket senast den 25 september 2023. Målsättningen är att ansökningsförfarandet ska vara så enkelt och lättillgängligt som möjligt för de sökande, samtidigt som Skatteverket ska ha möjlighet att effektivt kontrollera inkomna ansökningar. Ansökningsförfarandet har därför utformats med utgångspunkten att så många uppgifter som möjligt som krävs för bedömningen av rätt till stöd ska lämnas till Skatteverket av andra källor än den sökande. Flera viktiga uppgifter ska komma från elnätsföretagen, som till Skatteverket ska rapportera följande uppgifter:

- mängden el som tagits ut för förbrukning i uttagspunkten under referensperioden,
- namn och person-, samordnings- eller organisationsnummer för den elslutkund som hade rätt att ta ut el i uttagspunkten enligt ett avtal med nätföretaget den 17 november 2022,
- i vilket elområde uttagspunkten finns, och
- anläggningsidentitet för uttagspunkten.

Skatteverket kan även inhämta information från Boverket, Länsstyrelsen i Gävleborgs län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Bolagsverket och Försäkringskassan.

För ett företag kommer därmed ansökningsförfarandet framför allt innebära att förfyllda uppgifter i Skatteverkets formulär behöver bekräftas. Det ska dock finnas en möjlighet för företaget att ändra i formuläret. Det är upp till Skatteverket att besluta om hur ett sådant förfarande i detalj ska gå till. Det kommer även finnas vissa uppgifter som inte finns förfyllda i ansökan. Exempelvis kommer företaget behöva ange vilken bransch det tillhör, om det har statliga skulder hos Kronofogdemyndigheten samt eventuell koncerntillhörighet. Dessa uppgifter kan Skatteverket sedan kontrollera under ansökningsprocessen eller i efterhand.

Ett krav enligt EU:s statsstödsregelverk är att en koncern inte kan få stöd med mer än 20 miljoner kronor. Därutöver tillkommer ett tak på 2,5 miljoner kronor för ett företag som är verksamt inom primärproduktion

av jordbruksprodukter och på 3 miljoner kronor om ett företag är verksamt inom fiskeri- och vattenbrukssektorerna. För det fall ett eller flera sådana företag är verksamma inom samma koncern gäller taket samlat för de berörda företagen.

För att underlätta handläggningen behöver företag inom samma koncern ansöka samordnat hos Skatteverket. För det fall så inte sker och ett enskilt företag i en koncern beviljas stöd har resten av koncernen inte längre någon möjlighet att få del av stödet. Skulle en koncern slå i takbeloppet på 20 miljoner kronor ska stödbeloppet fördelas utifrån hur mycket stöd varje enskilt företag skulle vara stödberättigat till i avsaknad av ett tak, som andel av det totala stödet koncernen skulle få utan ett tak. Skulle flera företag inom samma koncern överstiga de lägre takbeloppen ska stödet fördelas på motsvarande sätt för dessa företag. För det fall det i en sådan situation finns ett eller flera företag inom samma koncern som inte omfattas av de lägre takbeloppen ska det överskjutande stödbeloppet fördelas till det eller dessa företag på motsvarande sätt.

Enligt EU:s statsstödsregelverk behöver Skatteverket föra register enligt det som avses i punkt 79 i kommissionens meddelande 2022/C/426/01. Praktiskt innebär detta att Skatteverket behöver föra register över underlagen för beslut under tio års tid för uppföljning av kommissionen.

4. Sekretess

Sekretess kan enligt 30 kap. 23 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) gälla i en statlig myndighets verksamhet som består i bl.a. tillsyn eller stödverksamhet med avseende på produktion, handel, transportverksamhet eller näringslivet i övrigt för uppgift om en enskilds affärs- eller driftförhållanden, om regeringen meddelar föreskrifter om detta. Sådana föreskrifter ska därför meddelas genom att en hänvisning till den föreslagna stödordningen läggs till i bilagan till offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641). Uppgifter om enskilds affärs- eller driftförhållanden kommer därmed omfattas av sekretess hos Skatteverket, om det kan antas att den enskilde lider skada om uppgifterna röjs. Ett beslut i ett stödärende ska inte omfattas av sekretessen.

Konsekvensanalys

Förordningen har konsekvenser för företag (såväl enskilda sökande som elnätsföretagen), Skatteverket, Energimarknadsinspektionen,

Kronofogdemyndigheten, Länsstyrelsen i Gävleborgs län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Boverket, Bolagsverket, Försäkringskassan och de allmänna förvaltningsdomstolarna.

Konsekvenser för företag

Förslagen i förordningen bedöms ha en positiv effekt för flertalet företag i elområde 3 och 4. Företagen kommer ha möjlighet att ansöka om elstöd hos Skatteverket för att lindra konsekvenserna av framtida elkostnader. Stödnivån beräknas på elförbrukningen under perioden oktober 2021–september 2022. Svenska kraftnät har uppskattat det sammantagna stödbeloppet till cirka 29 miljarder kronor, vilket innebär ett betydande likviditetstillskott för de stödberättigade.

Samtidigt kommer inte alla företag få ta del av stödet, vilket är en följd av de begränsningar som införts (bl.a. för att göra stödet förenligt med EU:s statsstödsregelverk). Stödets struktur innebär att vissa företagsstrukturer gynnas medan andra missgynnas. Exempelvis innebär takbeloppen att större företag och koncerner som slår i taket missgynnas i förhållande till mindre företag, eftersom de får mindre stöd i förhållande till sin elförbrukning. Detta är dock, med hänvisning till nämnda statsstödsregler, inte möjligt att undvika.

Konsekvenser för elnätsföretagen

Elnätsföretagen föreslås komma in med den information till Skatteverket som specificeras i förordningen. Bland annat ska nätföretagen komma in med uppgifter om en uttagspunkts förbrukning under referensperioden, vilken elslutskund som hade rätt att ta ut förbrukningen, namn, personsamordnings- eller organisationsnummer och anläggningsidentitet. Redan i dag utför nätföretagen rapporteringar och beräkningar av mätvärden. Uppgifterna ingår i deras skyldigheter enligt ellagen (1997:857) och nätföretagen får ersättning för dessa uppgifter i intäktsramarna. Den övriga uppgiftsinlämningen som specificeras i förordningen bedöms inte utgöra en alltför stor uppgift för nätföretagen.

Konsekvenser för Skatteverket och de allmänna förvaltningsdomstolarna

För Skatteverket kommer hanteringen av elstödet att medföra kostnader för utveckling av it-system för ansökningsförfarandet och myndighetens handläggning. Därtill kommer kostnader för framtagande av rutiner och information till stödberättigade företag. Dessa kostnader beräknas uppgå till

23 miljoner kronor. Resursbehovet för Skatteverkets handläggning är beroende av antalet ärenden som kommer att hanteras och i vilken grad handläggningen är möjlig att automatisera. Enligt uppgifter från nätföretagen uppgår antalet uttagspunkter som kan förväntas bli föremål för elstöd till företag till cirka 600 000. Eftersom ett företag kan ha mer än en uttagspunkt beräknas antalet ärenden bli färre än 600 000. Utformningen av förslaget till förordning möjliggör att en del av ärendena kan hanteras i en maskinell beslutsprocess. Samtidigt måste Skatteverket beakta att handläggningen för vissa ansökningar kommer att ha delar som inte kommer kunna automatiseras fullt ut. Det är inte möjligt att med säkerhet ange hur stor andel av ärendena som kan hanteras maskinellt. De beräknade kostnaderna för Skatteverket behöver därför anges i ett intervall om 140–360 miljoner kronor, där det lägsta beloppet är under förutsättning att 90 procent av ärendena kan hanteras maskinellt. För ärenden som kan hanteras maskinellt kan det finnas behov att efter tillgodoräknande göra stickprovskontroller. Skatteverket bedömer att det kan bli fråga om riskbaserade efterkontroller under 2023 och 2024. De beräknade kostnaderna för detta är 10–225 miljoner kronor. I kostnaderna ingår förutom själva handläggningen av ansökan även kostnader för service, kontroller före och efter ansökan och tillgodoräknande, registrering av ombud samt processföring. De samlade kostnaderna för Skatteverkets hantering av elstödet för företag uppskattas därmed inte överstiga ca 400 miljoner kronor. Svenska kraftnät får använda flaskhalsintäkter till att finansiera Skatteverkets administration av stödet.

Skatteverkets beslut kommer att kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Det är svårt att bedöma i vilken omfattning måltillströmningen kommer att öka. Bedömningen är att de allra flesta ärenden är okomplicerade och att det endast undantagsvis kan uppstå frågor om regeltolkning som behöver lösas av domstol. En rimlig uppskattning av antalet tillkommande ärenden kan göras utifrån en jämförelse med reglerna för tillfälliga anstånd med betalning av skatter och avgifter där 0,017 procent av ärendena överklagats. Med antagandet att måltillströmningen kommer att ligga på motsvarande nivå kan antalet beräknas till 100 ($600\,000 \cdot 0,00017 = 100$). Enligt uppgifter i Årsredovisning 2021 för Sveriges domstolar uppgår den genomsnittliga styckkostnaden för mål i förvaltningsrätt till 8 118 kronor. Med antagandet att kostnaden för ett mål rörande elstöd motsvarar den genomsnittliga kostnaden för samtliga mål kan den samlade tillkommande kostnaden för de allmänna förvaltningsdomstolarna

uppskattas till 800 000 kronor ($100 \cdot 8\,118 \approx 800\,000$). Kostnaderna kan hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

Konsekvenser för det offentliga i övrigt

Förslagen i förordningen får, utöver Skatteverket, konsekvenser för Energimarknadsinspektionen, Kronofogdemyndigheten, Bolagsverket, Boverket, Länsstyrelsen i Gävleborgs län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län och Försäkringskassan.

Energimarknadsinspektionen berörs av förordningen så till vida att inspektionen har tillsyn enligt 12 kap. 1 § andra stycket ellagen över att elnätsföretagen fullgör sin rapporteringsskyldighet av mätvärden. Energimarknadsinspektionen utför redan i dag sådan tillsyn. Den föreslagna regleringen bedöms inte medföra något utökat resursbehov hos Energimarknadsinspektionen.

Kronofogdemyndigheten kommer behöva lämna information om företagskulder till staten hos myndigheten. Detta bedöms inte innebära ett betydande arbete för myndigheten och ryms inom befintliga ekonomiska ramar.

Bolagsverket kommer på begäran behöva lämna information till Skatteverket om en sökande har näringsförbud och om en sökande är försatt i konkurs eller har gått i likvidation. Bolagsverket ska även på begäran lämna de uppgifter som behövs för Skatteverkets kontroll av ett företags koncerntillhörighet och vilka personer som äger eller kontrollerar ett företag. Informationsutlämningen bör vara en relativt enkel uppgift för myndigheten. Den föreslagna regleringen bedöms därför inte medföra något utökat resursbehov hos Bolagsverket.

Boverket, Länsstyrelsen i Gävleborgs län och Länsstyrelsen i Västra Götalands län kommer behöva lämna information till Skatteverket om en sökande har fått stöd enligt förordningen om statligt stöd för ökade bränslekostnader för yrkesfiskare och förordningen om statligt stöd för ökade kostnader inom jordbrukssektorn. Försäkringskassan ska på begäran till Skatteverket lämna uppgift om stöd enligt förordningen om elstöd till konsumenter för oktober 2021–september 2022 har beviljats för en uttagspunkt. Informationsutlämningen bedöms vara en relativt enkel uppgift för myndigheterna. Den föreslagna regleringen bedöms därför inte medföra

något utökat resursbehov hos Boverket, Länsstyrelsen i Gävleborgs län,
Länsstyrelsen i Västra Götalands län eller Försäkringskassan.